

RĪT SANĀK OTRAIS MIERA KONGRESS

Rīt, 13. novembrī, Seifildā sanāk miera piekritēju otrais Vispasaules kongress, kas vēlreiz apliecinās visu zemju vienkāršo cilvēku nesalaužamo apņēmību novērst jauna kara briesmas, pielikt visus spēkus, lai saglabātu mieru, kas ir galvenais priekšnoteikums dzīves augšupejai.

Pirmajos gados pēc fašistiskās Vācijas sakāves jauna kara kurinātāju draudīgās balsis daudzām līkās kā dažu vājprātīgo nekaitīgi murgi, kas nav nopietni ņemami. Vēl nebija izgaissuši Līdices dūmi, vēl ausis skanēja Dachavas un Buchenvaldes vanginieku vainas, vēl sāpīgi čūloja dzīvu palikušo Hirošimas upuru brūces — nevarēja pat pieļaut varbūtību, ka var atrasties kaut cik normali ļaudis, kas gatavi vēlreiz atkārtot to pašu.

Miera piekritēju pirmais vispasaules kongress, kas sanāca pagājušā gada aprīlī Parīzē, palīdzēja tautām apzināties, ka tie nav tikai murgi, kas vājprātīgi lēkmei pārejo, izbeidzas paši no sevis, bet ka tā ir mirstošā kapitalisma apzinīga gatavošanās jaunam cilvēku slaktiņam, ar kura palīdzību tas cer kaut cik attālināt savas bojā ejas stundu. Un dodot iespēju cilvēcei apzināties draudošo briesmu nopietnību, kongress radīja ticību, ka šīs briesmas ir novēršamas, ja miera piekritēji saliedēs spēkus un visi kā viens aktīvi nostāties pret karu.

«Drosmi un vēlreiz drosmi cīņā par mieru!» — teikts Kongresa Manifestā. Kongresa dalībnieki izteica gatavību un apņēmību uzvarēt šai cīņā par mieru — cīņā par dzīvi.

Pusotra gada, kas pagājuši kopš tā laika, pilnām apstiprināja mieru mīlošo cilvēku salikumu par pasaules likteņiem. Draudīgās balsis vairojās, kara bunge ribinātāju noziedzīgajā barā redzējām atklāti parādāmiešus politikus, kuri atrodas veselu valstu un tautu priekšgalā. Vēl vairāk: šais pusotra gados kļuvis aculiecinieki tam, kā draudi pārvērsās asinainā īstenībā: šodien tā ir Korejā, kur Amerikas Savienoto Valstu bruņotie spēki cenšas samīt, sagraut un iznīcināt 30 miljonus lielas tautas brīvību un nacionālo neatkarību; rīt to pašu var piedzīvot jebkura cita zeme Eiropā, Āzijā, Āfrikā.

Padomju laudis bija pirmie, kas bridināja tautas no jauna kara briesmām, ko gatavo izraisīt Volstrita imperialisti. Padomju diplomātijas vadītāji bija pirmie, kas ierosināja starptautiska mēroga pasākumus ilgstoša miera nodrošināšanai. Ar Padomju Savienības sabiedrisko organizāciju iniciatīvu visā pasaulē tika radīta plaša miera piekritēju kustība kā dzīvības pretpēks iznīcības un posta tīkotājiem. Pēdējie notikumi līdz galam atmaksājuši cilvēces ienaidnieku nežēlīgos nodomus un skaidri parādījuši, kurā pusē taisnība. Trumens var cik grib tīties Apvienoto Nāciju Organizācijas zilajā tozā — visi zina, ka tieši viņš palaida vājā savas ķēdes suni Makarturu, uzrīdēt — miermīļīgai tautai. Tagad nevienam nav šaubu, ko nozīmē Trumena jaunā vēstījuma izteiktā apņemšanās izplatīt visā pasaulē amerikāņu «demokrātisko kārtību» un kāda ir šī kārtība: bijušajam galanterijas tirgotājam jau gada sākumā bija padomā barbariski uzlidojumi mierīgām sādžām, sagrautas pilsētas, nogalināti cilvēki.

Par visu to, par visiem šiem noziegumiem rīt Seifildā runās otrā Miera kongresa delegāti. Viņi pieprasīs aizliegt atombumbu, samazināt vispārējo bruņošanu, nosodīs kara propagandu un vērsīsies pret agresiju, prasīs miera ceļā nokārtot Korejas jautājumu.

Izpildot savas tautas direktīvu, padomju delegāti bez tam vēl iesniegs Kongresam priekšlikumu sastādīt kara kurinātāju sarakstus, lai visas pasaules tautas pazītu šos ļaunākos noziedzniekus un progresīvās cilvēces ienaidniekus.

Lai šie saraksti atgādina Trumenam, Čerčilam, Makarturam, Bredlijam, Dallesam un kompanijai par jaunu tautu tiesu, par jaunu Nirnbergu!

Lai kara kurinātāji nodreb tuvās atmaksas priekšā!

Līdz ar to Vispasaules miera piekritēju otrais kongress atzīmēs, ka aiztecējušajos pusotra gados miera cīņā rindas varenī augušas, kļuvušas saliedētākas, miera aizstāvji kļuvis noteiktiāki savās prasībās. Par to uzskatāmu valodu runā 500 miljoni parakstu zem Stokholmas Uzsaūkuma, kurā prasīts aizliegt atombumbu un pasludināt par kara noziedznieci to valdību, kas pirmā pielietos šo masu iznīcināšanas ieroci. Par to liecina varonīgu miera cīņā pieaugošais skaits, kuri, tieši izpildot pirmā Kongresa Manifesta norādījumus, drosmīgi stājas preti kara kurinātāju nodomiem un pasākumiem, kā Raimonda Djena, kas apturēja tanku ešelonu, ko Francijas valdība sūtīja pret Vjetnamas brīvības cīņotājiem, kā Ralfs Simons un Džeraldina Čalmere, kuri — viens Ņujorkā, otra Londonā — neraugoties uz policijas vajāšanām, savāca tūkstošiem parakstu zem Stokholmas Uzsaūkuma — un daudzi citi dažādās pasaules malās. Viņu vārdus ar gandarījumu pieminēs rīt Seifildā līdzās slaveni zinātnieku, rakstnieku, mākslinieku, sabiedrisko darbinieku vārdiem, kuri daudz veikusi, popularizējot miera lietu un stiprinot miera pozīcijas savu tautu vidū.

Otrais Miera kongress Seifildā ir īpaši atzīmēs padomju tautas lielo ieguldījumu cīņā pret jauna kara briesmām, par ilgstošu un vispārēju mieru zemes virsū. Direktīvā padomju delegātiem Miera piekritēju otrā Vissavienības konference, pauzdama visas tautas gribu, uzdeva:

pazīnot, ka visa padomju tauta nelokāmi uzticīga miera lietai un gatava stingri un enerģiski roku rokā ar visiem miera piekritējiem visās zemēs cīnīties par kara draudu novēršanu, par stingru un ilgstošu mieru.

Tas nav vienīgais mūsu miera gribas apliecinājums. Par to ne reizi savos paziņojumos un atbildēs ārzemju korespondentiem runājis padomju lielais vadonis biedrs Staļins, jau pirmās pēckara dienās uzsverot, ka «apstākļi, kas nepieciešami mieram visā pasaulē, jau izcīnīti» un ka galvenais uzdevums tagad ir saglabāt šo mieru. Par to Apvienoto Nāciju organizācija diendienā runā Padomju valsts pārstāvji. Par to runā mūsu tautas celtnieciskais darbs Maskavā, uz Volgas, Turkmēnijā, Ukrainā, katrā republikā, pilsētā, rūpnīcā, kolchozā.

Bet kara kurinātājiem jāzina, ka mūsu ciešā miera griba nav nevarības un bailu radīta. «Šiem kungiem jau būtu laiks saprast, — Oktobra revolūcijas 33. gadadienai veltītajā ziņojumā teica biedrs N. Bulganins, — ka padomju tauta nav pieskaitāma tiem, kam vāji nervi, un ar draudiem to nevar iebiedēt. Vēsture liecina, ka mūsu miera politika nav vājuma pazīme. Šiem kungiem būtu laiks saprast, ka mūsu tauta spēj aizstāvēt sevi, savas Dzimtenes intereses, ja būs vajadzīgs — arī ar ieročiem rokās.»

Ne vājums, bet dzīves mīlestība, socialistiskais humanisms, lielā atbildības sajūta par cilvēces nākotni ir tie faktori, kas mūs izvirza miera cīņā pirmajās rindās. Tieši tāpēc «Padomju tauta un viņas armija modri seko miera ienaidnieku intrigām un vienmēr patur prātā kara draudus.» (No PSRS Kara ministra Pavēles 1950. g. 7. novembrī.) Arī par šo mūsu atbildību un gatavību rīt, parīt un aizparīt Seifildā runās padomju delegāti. Un latviešu tautas vārdā Anna Sakse pateiks, ka mēs esam vienos uzskatos un vienā cīņas pozīcijā kopā ar visām Padomju Savienības tautām: par mieru, pret karu.

*
«Tā brīdī, — teikts otrā Miera Kongresa sagatavošanas komitejas komunikē, — kad cilvēci satrauc draudošās briesmas, Miera piekritēju otrā Vispasaules kongresa sanāksšana Seifildā iedves cerības un apliecina visu tautu diendienā augošu vienotību un apņēmību nosargāt mieru.» Kongress notiks, par spīti Britānijas valdības mēģinājumiem traucēt tā sanāksšanu. Seifildas — Anglijas tēraudrūpniecības centra — strādnieki viesmīlīgi sagaida kongresa delegātus, tā parādot savu nostāju, kam nav nekā kopēja ar Etilja-Bevina-Cerčila kara kurināšanas politiku. Viņi, tāpat, kā visu zemju vienkāršie ļaudis, ir ar mums, ar padomju tautu lielā, vēsturiskajā cīņā par mieru. Mieram jāuzvar karš! Miers uzvarēs karu!

Lai zeme var kā dārzī zelt,
Lai cilvēks nepazīst vairs moku,
Mēs sakām:
MIERS!
Mēs saucam celt,
Mēs tautām sniedzam roku.

Miers uzvarēs karu, tāpēc ka miera cīņā armijas priekšgalā ir lielais miera karognesējs biedrs Staļins.

Literatūra un Māksla

LATVIJAS PADOMJU RAKSTNIEKU, KOMPONISTU, MĀKSLINIEKU UN ARCHITEKTU SAVIENĪBU LAIKRAKSTS

1950. G.

12. NOVEMBRĪ

Nr. 46 (304)

Miera karogs ir drošās rokās

Prof. J. PEIVE.

Miera piekritēju padomju komitejas loceklis

Miera piekritēju otrais Vispasaules kongress, kas rīt sāk savas sēdes Seifildā, saistījis visas cilvēces uzmanību. Visi darbalāudis, visa progresīvā inteliģence, vārdu sakot — visi lajas gribas cilvēki: vīrieši, sievietes, jaunatne Seifildas kongresam sekos kā notikumam ar vēsturisku nozīmi. Tam ir vairāki iemesli.

Pirmkārt, jārunā par to, ka šobrīd vairāk nekā jebkad agrāk kopš otrā pasaules kara beigām amerikāņu imperialisma agresivitāte kļuvis par tiešu miera apdraudējumu ikvienai tautai, ikvienai valstij. Asinainā intervencija Korejā, Ķīnas suverenitātes nekautnīgā aizskaršana Taivānā, ASV oficiālo amatpersonu draudi no mest atombumbu uz PSRS un tautas demokrātijas valstu pilsētām — viss tas nepārprotami rāda, ka mieram draud nopietnas briesmas. Bet te tūdaļ jāmin otrs faktors, kam pašreizējā starptautiskajā situācijā ir ārkārtīgi svarīga, izšķiroša nozīme. Tā ir savā varenībā arvien pieaugošā miera cīņāju kustība, tā ir arvien skaidrāk un pārliecinošāk izteiktā visas pasaules tautu griba nekādo, apstākļos nepieļaut jauna pasaules kara izraisīšanu.

Miera piekritēju Stokholmas Uzsaūkumā jau parakstījuši gandrīz 500 miljoni cilvēku. Neviens no viņiem nav platonisks pacifists, nevarīgā šļupstētājs, kurš šodien runā skaistus miera vārdus, bet rīt, imperialistisko ģenerāļa pātaga trenks, bridis astu jūras. Nē! Viss šis pusmiljards ir visorganizētākā, visapņēmīgākā un visprogresīvākā cilvēces daļa. Tie ir cilvēki, kuri nevar ne apmulkot, ne iebiedēt. Tie ir cilvēki, kuri zina, ka viņi grīb un spēi nosargāt mieru. Viņu pārstāvji sapulējušies Seifildā, lai nolentu, kas darāms kara kurinātāju savaldīšanai.

Kopš Miera piekritēju pirmā Vispasaules kongresa, kas pirms pusotra gada sanāca Parīzē, miera piekritēju kustība ir neizmērojami izaugusi. Gluži dabiski, ka līdz ar to šī kustība sprauz arvien pārsākus mērķus, realizē arvien atbildīgāku uzdevumu.

Pats galvenais Seifildas kongresa uzdevums — atrast visiedarbigākos līdzekļus miera nodrošināšanai visā pasaulē. Miera piekritēju kustības pašreizējais vēriens ļauj tai, līdztekus prasībai aizliegt atoma ieroci, izvirzīt prasību ierobežot visāda veida bruņojumus un nodibināt efektīvu kontroli par atomieroču aizliegumu un bruņojumu ierobežošanu, nosodīt bruņotu agresiju un iekaušanos tautu iekšējās lietās, kategoriski nolēgt jauna kara propagandu un saukt pie atbildības kara propagandētājus, sastādīt kara kurinātāju sarakstus, lai pasaules tautas pazītu cilvēces ļaunākos ienaid-

niekus. Kā redzams, šīs prasības, kas atspoguļotas arī direktīvā, ko Miera piekritēju otrā Vissavienības konference devusi līdz saviem delegātiem uz Seifildas kongresu, ir visai konkrētas, un ietver vissvarīgākos, izšķirošos momentus pašreizējā cīņā starp miera un kara nometnēm. Pasludinot šīs prasības par visas pasaules miera piekritēju vienotu gribu, Seifildas kongress būs devis graujošu triecienu imperialistisko kara kurinātāju noziedzīgajiem plāniem.

Miera piekritēju otrā Vispasaules kongresa Sagatavošanas komiteja ierosinājusi, lai kongress izstrādātu miera statutu. Nav šaubu, ka šāds statuts tiks izstrādāts. Tas kļūs par jo nozīmīgu idejisku un politisku faktoru, kas apvienos visus miera piekritējus, visus labas gribas cilvēkus visā pasaulē.

Zīmīgi, ka otrais Vispasaules kongress sanāk pilsētā, kas ļoti daudz cietusi vācu aviācijas postošajos uzbrukumos pagājušajā karā. Tāpat zīmīgi, ka Seifilda, kur šinīs dienās pulcēsies redzamākie miera lietas cīnītāji, ir angļu bruņošanā rūpniecības lielākais centrs. Abi šie apstākļi liek reizi atgādināt kongresa delegātiem un visiem tiem, kas viņus ir sūtījuši, cik atbildīgi un aktuāli pienākumi pašlaik veicami miera piekritējiem.

Kā miera piekritēju kustības aktīvam darbiniekam man lielu gandarījumu sagādā vienprātīgais atbalsts, ko miera piekritēju idejas guvušas mūsu republikas darbalāudis. Tāpat kā visās citās padomju republikās, arī Padomju Latvijā Stokholmas Uzsaūkumu parakstījuši visi pieaugušie iedzīvotāji. Latvijai strādnieki, zemnieki, inteliģences labākā daļa vienmēr ir mīļējuši mieru, radošu darbu, progresu. Latvijai, zemi ne vienreiz vien midijās ienaidnieka zaldāta zābaks tūkstošiem mūsu tautas dēlu un meitu ir lējuši savas asinis cīņā pret iebūcējiem. To mēs neesam aizmirsuši un nevaram aizmirst. Tādēļ mums nevar būt nekā kopīga ar tiem, kas visu pasauli un arī mūsu zemi grib iegrist jauna kara šausmās. Tas ir gluži dabiski.

Svarīgi ir tas, ka Padomju Latvijai darbalāudis ne tikai mīl mieru un lenist karu, bet ka viņi visus spēkus atdo aktīvai cīņai par mieru, nežēlo pūlīšus, lai karotu pret karu. Latviešu tauta šodien ir dziļi izpratusi, ka mieru var nosargāt un ka tas jānosarga.

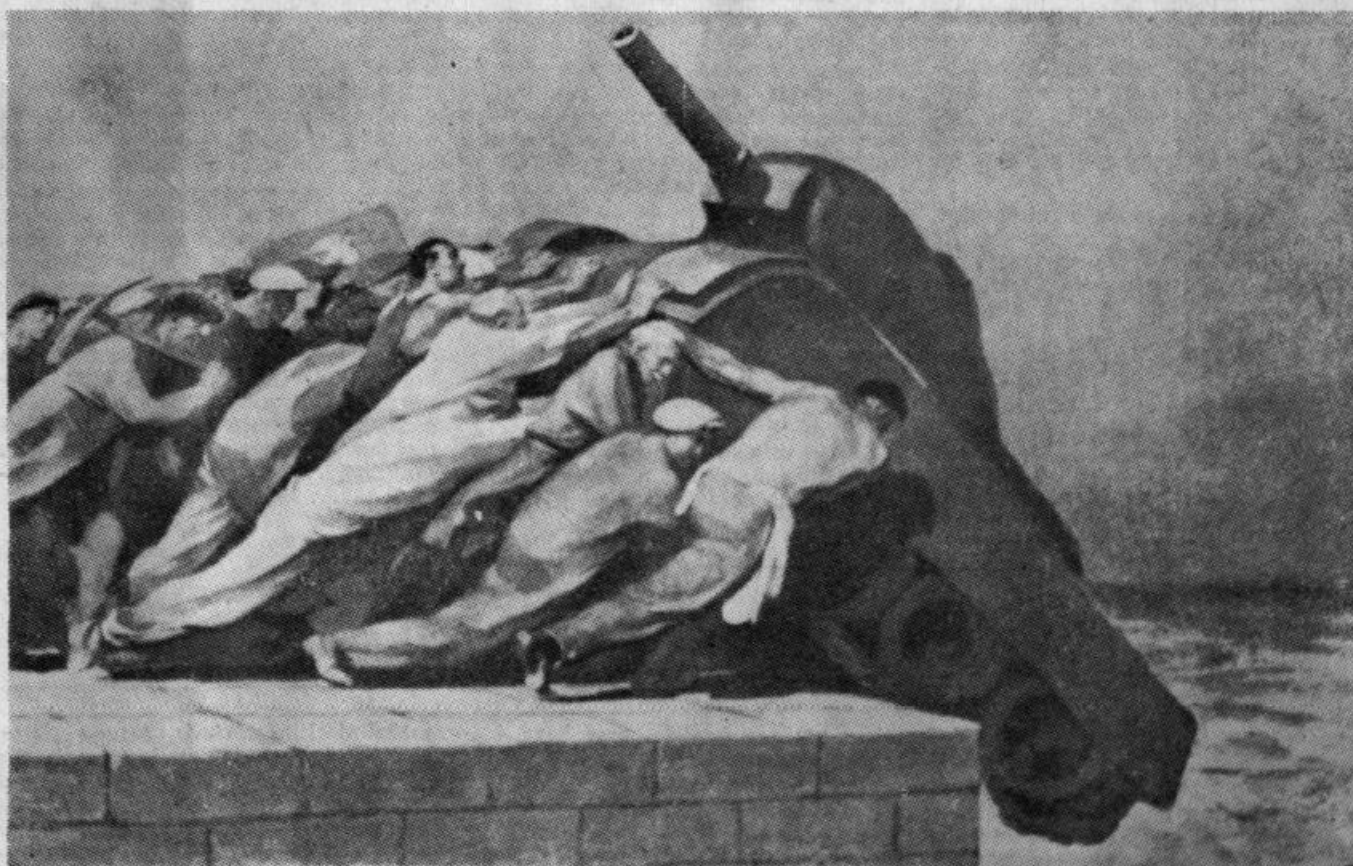
Mēs esam iemācījušies saprast un atmastot visas imperialistu macīnārijas. Mēs tagad zinām, ko tas nozīmē, kad imperialistiskie plēsoņā sāk liekulīgi runāt par mazo nāciju brīvību un neatkarību. Tas nozīmē šo nāciju aplaupīšanu, viņu ekonomikas sagraušānu, vergu darba spēka sagādā amerikāņu un angļu kapitalistiem. Tā tācu bija ar baržazisko Latviju, kas bija lēlu pārtikas produktu un izejvielu piegādātāja ārzemju kapitalistiem un izdevīgs tirgus amerikāņu, angļu un vācu rūpniecības mazvērtīgākajiem ražojumiem.

Nav jābrīnās par Volstrita un Sītijas maznātu dūsmām, ka Latvija no Rietumeiropas agrara piedēkļa, nuskolonijas pārvēršas par ziedošu padomju republiku ar attīstītu industriju. Bez šaubām, viņiem daudz labāk patīko, šeit, Dzintarijūras krastā, redzēt veco ulmanisko Latviju. Ne jau veiti ap amerikāņu valsts departamentu un angļu ārlietu ministriju vēl jo projām slāstās dažādi izbījušie ulmaniskie sūtni un padomnieki. Tie ir asinaini, ļauni nodomi, ko viņi tur perina.

Bet veltīgas pūles! Kopā ar visām padomju tautām, kopā ar visu progresīvo cilvēci latviešu tauta cīnīsies pret kara draudiem un pratis tos izkliegt. Nevienam iebūcējam nespert kāju uz mūsu zemes! Mūsu darbs rūpnīcās un kolchozu laukos, zinātniskos institutos un mākslas iestādēs palīdz celt padomju zemes un visas miera nometnes varenību, kas savukārt ir drošā garantija, ka miers uzvarēs visus reakcijas un kara iumsonīgos spēkus.

Tāpat kā republikas rūpniecība, transporta un lauksaimniecības darbinieki, arī mūsu zinātnieki nav turējuši rokas klēpī un devuši nopietnu ieguldījumu Padomju Latvijas ekonomikas un kultūras uzplaukumam. Padomju Latvijas zinātnieki strādā ciešā sadarbībā ar republikas rūpniecību un lauksaimniecību, par savu galveno uzdevumu vispirmām kārtām uzskata svarīgāko praktisko vajadzību admierināšanu, jaunu modernu tehnoloģisku metožu izstrādāšanu rūpniecībai, zemkopības un lopkopības produktivitātes celšanu, iedzīvotāju veselības aizsardzības uzlabošanu, republikas darbaļaužu ideoloģisku apbruņošanu. Mūsu republikas zinātnieku panākumu kontā ir vairāki pētījumi un atklājumi ar Vissavienības, tāpat arī ar Vispasaules nozīmi.

Miera piekritēju Vispasaules otrajam kongresam sanākot, Padomju Latvijas zinātnieki apsola ar savu darbu, ar savu zinātnisko domu arvien vairot socialistiskās Dzimtenes — Vispasaules miera uzticamā balsta — spēku un slavu.

B. Prorokova tušas zīmējums «Lai grimst dibenā Trumena tanki!»

VEIDENBAUMS CELĀ

NODAĻA ROMANĀ

(Nobeigums.)

Sākumu skat. 41., 42., 43. un 44. num.)

ANDREJS UPĪTS

Līdz pēdējai kapeiķai. Ko domā, kas prūsīs ir palicis varen zēlīrdzīgs...

Viņš tišām bij levērpis šo garo runu, lai ar likumu tiktu garām kļūmīgai vietai.

Tad tev nauda palika pāri. Kārlis iekoda lūpā.

Pāri jau palika. Tad nu mēs šogad būtu kvīti, baronkungs, — es viņam saku.

— Divismit piecdesmit — tas ir sīkums, — Veidenbaums noteica cieti, gandrīz apvainojot — tā, it kā Kārlis mēģinājis izločties, bet viņš to turētu aiz apkakles ciet.

— Astoņpadsmit, — Kārlis atsaucās — arī tā, it kā Edvards viņu prastā kārtā turējies aiz apkakles ciet.

— Zināms, ka sīkums: četri un pus rubļa. Bet kad maķeļi nekādu rupjumu nav —

Veidenbaumam brilles draudīgi pazibinājās pret kvēpairo uguntiņu pie griestiem virs letes.

— Tev nekad nav. Tāpēc ka saimniekot neproti. Cits Kalačos bagāts būtu palicis, tu kulis kā plīks pa nātrām, un mums visiem tāpat jākūlas līdz!

Tagad jau neviens viņus nevarēja apturēt, naidis bij kājās, grieza tos abus vīrpulī un svieda vienu pret otru.

— Tāpēc, ka es negribu būt bagāts! — Kārlis atkliedza. — Vai es rentniekam lai pēdējo krekli velku nost? To tu gribētu, nabagā brāja aizstāvis?

— Es tev nesaku, ka rentniekam! — Veidenbaums kliedza pretī. — Bet pašam vajag dzīvot kā cilvēkam.

— Caurbraucējiem! Tie ir darba cilvēki, ko kungi dzen četrdesmit verstis zirgus bendēt un ratus lauzt.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

no Sāmes un Rudža, pirmajos vārtos — jāpamūk Divdesmit komitēji ir mani kreditori, taisni kauns sastapties.

— Cik tev palika pāri? Kārlis izrāva no bikšu kabatas maķeļi, kam aizvien stīpiņas pavērušās kā mute, kad slāpda ma tver ieraut elpu.

— Nē, nevis! Man jau nevajag... Aju es vēl dabūšu uz krīta... — Visu man nevajag. Desmit rubļu — bijetei uz Tērbatu man vēl ir. Pats iedod, es pa svešiem maķiem nekārmējos.

Maks jau sen kā nebija aizmāms, bet Kārlis vēra un nevarēja atvērt. Izķēra vienu zilo pīcubrūju gabalu, izķēra otru, salocītu, sapurcītu — sudraba desmitkapeiku ripulītis izlēca līdzī, atsitās pret galda malu un notinkšēja uz klona.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

uz mūrīša nepamodās, mātē ritā nekad nezināja, cikos istā pārnākuši. Patlaban viņa kaut kur tumšā šņāca miegīgi, veselīgi miegā, bet dzirdami pāri istabai.

— Cik tev palika pāri? Kārlis izrāva no bikšu kabatas maķeļi, kam aizvien stīpiņas pavērušās kā mute, kad slāpda ma tver ieraut elpu.

— Nē, nevis! Man jau nevajag... Aju es vēl dabūšu uz krīta... — Visu man nevajag. Desmit rubļu — bijetei uz Tērbatu man vēl ir. Pats iedod, es pa svešiem maķiem nekārmējos.

Maks jau sen kā nebija aizmāms, bet Kārlis vēra un nevarēja atvērt. Izķēra vienu zilo pīcubrūju gabalu, izķēra otru, salocītu, sapurcītu — sudraba desmitkapeiku ripulītis izlēca līdzī, atsitās pret galda malu un notinkšēja uz klona.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

— Tu taču esi nosalis. Visu dienu teļā rudens vējā, pa Rīgas ielām viņš rauj vēl asāk kā laukā.

Jaunas latviešu tautas dziesmas par mieru un Staļina laikmeta celtnēm

Latvijas PSR Zinātņu akadēmijas Folkloras institūtam regulāri piesūta daudz jauna materiāla: gan tradicionālo folkloru (seno laiku dziesmas, pasakas, sakāmvārdus), gan mūsdienu daiļradi (jaunās dziesmas, tautas stāstus un citus padomju tautas daiļrades veidus).

Jauniesūtījumos spilgti atspoguļojas latviešu tautas patriotiskā apņēmība cīnīties par mieru visā pasaulē. Tā folkloras materiālu teicēja širmā Henzelu māte no Siguldas, kas nesen a'zīmēja savas dzimšanas 70. gadadienu, sacerējusi satirisku tekstu dziesmai par kara kurinātāju Trumenu.

Kas rībēja, kas dimdēja. Aiz kalnieciņ, jūriņam: Cerčils šita kara bungas, Vecu dziesmu dziedādams.

Kāds cits jauniesūtījums beidzas ar šādiem vārdiem: Strādājam lielās Dzimtenes labā, Augsti mierā Karogu turot.

Blakus miera temai jaunajā latviešu tautas daiļradē atspoguļojas arī komunisma celtniecība, kolchozu nostiprināšana mūsu zemē, lielās Staļina laikmeta celtnes Pļevolga, Turkmenijā un citur.

Nav laika, nav laika Veltus vārdus tēret, Nav laika, nav laika Uz vietas stāvēt. Padomju zeme Jācēļ mums skaista, Jācēļ mums varena.

Institūtā turpina pienākt jauni folkloras materiāli par šīm savilpojošajām temām.

Republika gatavojas vēlēšanām

Ciema agitpunkts

Vēlētāji laoprot iegriežas Adažu agitpunktā. Te mājīgas un ļoti iekārtotas telpas, pie sienām partijas un valdības vadošo darbinieku portreti, vēlēšanu lozungi un plakāti.

Interesants ir agitācijas punkta turpmāko pasākumu plāns. Paredzēti jauno vēlētāju vakari, agitatoru semināri, mākslinieciskās pašdarbības koncerti, padomju rakstnieku darbu iztirzājumi, lekcijas un referāti.

Agitpunkti — masu politiskās audzināšanas centri

Republikas pilsētās, rajonos, ciemos un kolchozos arvien plašāks kļūst agitācijas darbs, ko iedzīvotāju masās veic simtiem agitpunktu, Krievu daļu agitpunktu republikas perifērijā palīdzējušas organizēt kultūras un izglītības nodaļas ar tām padotajām iestādēm — kultūras un tautas namiem, bibliotēkām, muzejiem.

Rosība Bauskas rajonā

Daudzās Bauskas rajona agitpunktos izgatavoti jauni lozungi, plakāti, diagramas, socialistiskās sacensības grafikas, kas parāda rudens darbu gaitu kolchozos. Tautas namos sastādīti plāni pirmsvēlēšanu kampaņas darbam, sarīkoti agitatoru semināri un agitatoru izbraukumi gan uz vietējiem, gan arī uz kaimiņu ciemu kolchoziem.

Kino izrādes agitpunktā

Latvijas PSR Invalīdu kooperācijas savienības iekārtotās agitācijas punktos izveidojies par iedarbīgu politiska un kultura darba centru. Te sistemātiski notiek lekcijas. Iztirzātas šādas temas: «Darba ļaužu deputātu padomes — patiesa tautas vara».

Bibliotēkas vēlēšanu kampaņā

Aktīvi vēlēšanu kampaņā piedalās republikas pilsētu, rajonu un ciemu bibliotēkas. Tajās iekārtotas grāmatu vitrīnas un stendi, veļtiti vietējo padomju vēlēšanām, aktualajiem politiskajiem jautājumiem, cīņai par mieru.

Mākslinieciskās pašdarbības pulciņi agitācijas darbā

Vietējo padomju vēlēšanas atvērušas plašu un pateicīgu darba lauku rajonu un kolchozu mākslinieciskās pašdarbības pulciņiem. Lielākā daļa šo pulciņu dalībnieku aktīvi iesaistījušies agitbrigādēs.

Skolotāji agitācijas darbā

Jau oktobra vidū Siguldas rajona skolotāji nolēma jo plaši un organizēti piedalīties priekšvēlēšanu kampaņā. Savu apņemšanos viņi godam pilda. Siguldas vidusskolas skolotāju kolektīvs kopā ar komjaunatnes pirmorganizāciju sastādījis agitācijas brigādes izbraukšanai uz rajona kolchoziem ar referātiem un mākslinieciskiem priekšnesumiem.

Agitatoru bibliotēkas

Ludzas rajona bibliotēkas aktīvi gatavojas līdzdalībai vēlēšanu kampaņā. Sakomplektētas īpašas bibliotēkas agitatoriem, notiek lasītāju konferences, kas veļtītas literāriem darbiem par Lielās Oktobra socialistiskās revolūcijas diženajiem iekarojumiem.

Skate «Cīņa par mieru un demokrātiju, pret kara kurinātājiem»

Lai radītu jaunu repertuaru un izvirzītu jaunus māksliniekus izpildītājus, kas mākslas formās propažandē un veicina cīņu par mieru un demokrātiju visā pasaulē, PSRS Centrālais Mākslas darbinieku nams noorganizējis skati, kas veļtīta temā: «Cīņa par

mieru un demokrātiju, pret kara kurinātājiem» Skate notiks 1030. gada novembrī un decembrī. Skate var piedalīties profesionāli koncertmākslinieki: aktieri, filharmoniju, estrades un radiokomiteju soliisti, Skate sadalīta 3 nozariņos:

mākslinieciskais vārds, saruna (feļetons, estrades monologs, skečs, politiska satira, intermedija, kupleja) un vokāls priekšnesums. Skate notiks trijās kārtās. Pirmā kārtā — no 25. novembra līdz 10. decembrim — risināsies republikāniskajos Mākslas darbinieku namos.

LIELAIS KRIEVU SKATUVES TRAĢIĶIS

(Sakarā ar 150. gadadienu kopš P. S. Močalova dzimšanas)

Pavels Stepanovičs Močalovs! Izrunājot šo vārdu, kas 19. gadsimta pirmajās ceturksnī kā spulga zvazne mirdzēja pie krievu mākslas debesīm un joprojām gaiši vīzno teātra vēsturē, mums tūlīt rodas priekšstats par kaut ko lielā, varenu, aizraujošu. Cauri paaudzēm ceļo apbrīnas pilni nostāsti par viņa tēlojumiem, kuros spilgti uzliesmojuši kaislību zibeni, dārdējuši taisnīgu dusmu pērkonu un plūduša, spējas garīgās trauksmes šaltis. Dziļu, spēcīgu jūtu, nesamierināma protesta gara impulsiņa izpausme krievu skatuves ienāca ar Močalova tēliem un kā cildena tradīcija gājusi tai līdz teātra atbildīgo sabiedrisko uzdevumu veikšanai. Močalova ekspansīvā tiekšanās izrautes no cara Krievijas šaurās, seklās aristokrātu un tirzoni vides blakus Ščepkina izvirzītajai šīs vides skarbai kritikai bija krievu teātra progresīvās strāvas pamatlīnija cīņā pret visu veco, reakcionāro.

Savulaik buržuāziskie teātra teoretiski dēvēja Močalova mākslas virzīnu par romantismu. Bet jau lielā aktiera laikabiedri uzsvēra, ka, ja arī to tā sauktu, tad šis ir gluži cita veida romantisms nekā franču vai yācu teātri. Pērn, sakarā ar Akademiskā Mazā teātra 125 gadu pastāvēšanas jubileju, kādā apcerē par šā teātra bagātīno Močalova māksla zīmīgi noraksturota kā «dūmpīgais romantisms». Līdztekus vairākkārt uzsvērts, ka šis Močalova romantisms nav bijis pretējs Ščepkina realismam: Mazajam teātrim kļūstot par padomju teātri, sākot strādāt ar socialistiskā realisma metodi, Ščepkina un Močalova tradīcijas saplūdušas vienkopas, tās vienādi palīdz izcilo meistaru mākslas mantiniekiem tēlot kā pašatni, tā mūsu lielo šodien un izziņēt nākotnes perspektīvu. Taisni nākotnes perspektīvā no pagājušā gadsimta krievu skatuves korifejiem visasāp ielūkojies Močalovs.

Nepilnu 17 gadu vecumā sākdam aktiera darbību, Pavels Stepanovičs Močalovs jau savos pirmajos tēlos atklāja to māksliniecisko īpatnību, ar kuru viņš spilgti atšķīrās no saviem skatuves koleģām. Dzimis 1800. gada 16. novembrī, Močalovs debīte uz skatuves 1817. gada 4. septembrī, sava tēva, arī traģiskā ampuā aktiera, beneficē. Viņa pirmā loma ir Poliniks Ozerova lugā «Edīps Atenās», un jau ar šo izrādī Pavels Stepanovičs iekaro skatītāju simpatijas. Biogrāfi raksta, ka publika bijusi savīļota, jau izdzirdot jaunā aktiera balsi, kuras daļēji atgādināja un nokrāsu daudzveidīgumu dzejnieki drīz vien sāka rakstīt odas. Močalovs nepieder pie tiem aktieriem, kam par savu slavu bijis jācīnās, kam panākumi jāiekaro soli pa soli. Nē, viņš, tikko teātri nonācis, sāk triumfā gājienu un iet tālā no pakāpes uz pakāpi, vienmēr pretī lielākai izteiksmes pilnībai, aktiera meistarībai, idejiskam dziļumam.

Redzot jaunā mākslinieka neparasto apdāvinātību, tais maskaviēšu aprindās, kas pulcējās ap teātri, rodas doma: sūtīt viņu uz Parīzi mācībai pie slavenā franču aktiera Talmas. Šī ideja tomēr nerealizējās — kāpēc, par

to izteikti dažādi uzskati. Vieni domā, ka Močalovs, savā raksturā lepnis un patstāvīgs, nevēlējās nokļūt kādu mecenātu atkarībā. No citas puses izsakās, ka jaunais krievu aktieris apzināti vairījies Talmas un vispār franču mākslas ietekmi. Močalovs tiešām ir krievu cilvēks visā savā dzīvē, tātad viņš paliek arī visos savos tēlos un reizumis dzird kritikas pārmetumus, ka kādu Sekspira vai Šillera personāžu traktējis pārāk «močaloviski». Bet viņš jau ar skaidru nolūku tiecas izpaust tikai savas tautas izjūtas, cittautu dramaturģijas jēlu interpretācijā izsakot to, pēc kā alkst viņa tauta, kas tai pašreiz sāp. Ar to Močalova ir ārkārtīgi laikmetisks un ārkārtīgi nacionāls mākslinieks, kurš nevar pieņemt un uzsūkt nekā sveša.

Pirms Močalova uz krievu skatuves isti nebija atklāts Sekspirs, šis dramaturģijas milzis, kura darbi nenoveco. Močalovs tādējādi iemīn jaunā teātra krievu teātra attīstībā. Ar viņa daiļradi sākas Sekspira dramaturģijas slavas gaita Krievijā; visaugstāk tā uzvīzies mūsu dienās, padomju laikmetā, kad sociālisma zemē Sekspira lugas izrāda vairāk nekā rakstnieka dzimtenē Anglijā, vairāk nekā jebkur pasaulē. Arī šai tradīcijai pamatlicējs ir Močalovs.

Ričards III, Hamlets, Otello, Līrs, Romeo, Koriolans — tāda ir Močalova radīto Sekspira tēlu virkne. Bet par Močalova mākslas virsotni atzīst viņa tēloto Hamletu, kura plašā analīze ģenālā kritiķa Beļinska apcerējumā ir reizē dženālais pieminējis Pavela Stepanoviča māksla un viens no realistiskās teātra kritikas visu laiku ievērojamākajiem kapitāldarbiem. Močalovs savā Hamletā iet tālāk par Sekspiru. Tas nav pirms vairākiem gadsimtiem dzīvojušais daņu princis, bet Močalova laika, devīnpadsmitā gadsimta pirmās puses cilvēks, nerimīgs protestētājs pret savas apkaimes trulumu un netaisnīgu, traģisks meklētājs.

Vēsturnieki norāda uz nevienmērību helā aktiera radošajā sniezumā: līdzās lieliskām un nepārspējamām ir arī tādas izrādes un lomas, kurās Močalovs grūti pazīst. Viņam vajadzīga sevišķa iekvēle, jūtu sakāpinājums, bez kā viņš uz skatuves jūtas lieks un nevarīgs. Dažkārt šī iekšējā brāz-

ED. SMILĢIS

mainība apstāst, mākslinieku uz laiku pārņem neticība taisnības uzvarai, viņš iekļūst pesimisma pinieklos. Tādās reizēs noblāvē Močalova radošā gara liesma uz skatuves, pagaist kontakts starp viņu un tautu, bet, mājās pārņācis, dižais aktieris meklē aizmiršanas vai raksta dziļa rūgtuma pārpilnas vārsmas.

cīnīties par laišaku rītdienu. Šādos spēles momentos Močalovs pierāda sevi par vislielāko, visprogresīvāko mākslinieku.

Demokrātiskā inteliģence ar Beļinski priekšgalā, revolucionārā jaunatnē, vienkāršā tautā ir viņa mākslas labākā sapratēja un cienītāja. Daudz jūsmīgu dzejoļu veltīti Močalovam, viņš nosaukts par krievu teātra Ilju Muro-mietī, bezgala cildinātas viņa acis, balss. «Močalova balss» raksta Beļinskis pēc mākslinieka nāves 1848. gadā, «bija smalks instruments, kurā iekļāvās visu kaislību un jūtu skaņas.» — «Visas jūtas kā spoguļi atspulgojās viņa acīs», izsakās Aksakovs par Močalova tēloto Aristofanu Sachovska lugā.

Skatuves darba sākumā un arī vēlāk Močalovam diezgan bieži jātēlo lugās ar mazu idejisko un māksliniecisko vērtību. Nekāds spožais jau nav tālaika repertuārs. Līdzās Sekspiram no ievērojamā dramaturģijas klasiķiem Močalova interpretācijā nāk tikai Gribojedovs un Šillers. Gribojedova Čackis Močalova tvērumā iet ārpus komēdijas ietvariem, un viņš pats kā būtisks traģiķis apzinās, ka šī loma nav viņam īsti par vienam. No Šillera personāžiem Močalovs tēlo abus brājus Morus, Donu Karlosu, Mortimeru, Ferdinandu, Milleru, — bet īstu traģismu viņš iedvēš arī melodramu tēlos. Rakstos par teātra vēsturi vairākkārt tieši uzsvērts, ka Močalovs atsevišķos gadījumos pacēlis krievu melodramu līdz patiesa traģisma augstumiem. Tāpat kā Sekspira varoņus atveidojot, viņš te izpauž savas paša jūtas, savu atieksmi pret pasauli, Ciešanas un izmisumus viņa priekš-

nesumā kā melni putni, tumšos spārnus vēcinot, apsūdz netaisno tālaika iekārtu. Tēloto personāžu cīņa pret ienaidniekiem Močalova tvērumā iegūst vispārīgāku un kļūst par aktīvu darbību, lai izcīnītu ne vairs šauri individuālu, bet plašāku masu ideālu, piepildī. Močalova izteiksmes skalā iekļaujas arī tādā līdzeklis kā sceniska ironija, ar ko viņš šausa atpakaļrāpulus, sīkmanus, egoistus.

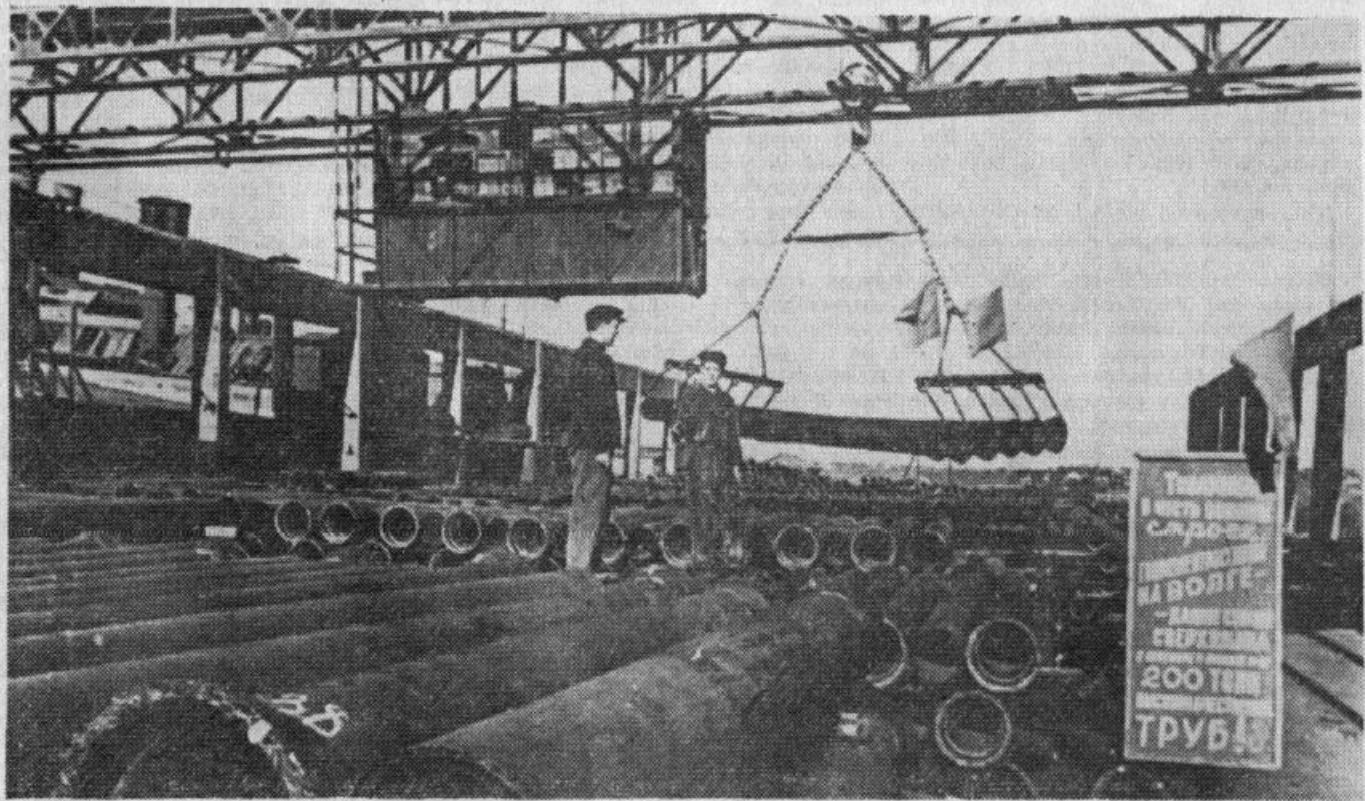
Vienkāršs dābs spožulis — tā laikabiedri apzīmē Močalova darbību melodramā un traģēdijā, kas līdz tam bija visvairāk nedzīviem štampiem piesētie novādi uz krievu skatuves. Ar

Močalovu krievu teātra melodramas personāžā iestrāvo svaigas dzīva cilvēka asinis, sāk kūstēt dzīvība, rodas patiesīgums. Traģēdijas varoni Močalovs nocel no pārdabiska, būtnes pje-destala, izrau no vienpatna čaulas un iedev pašā dzīves versmē, nostāda tautas vidū kā līdzīgu starp līdzīgiem. Savā dabiskajā, vienkāršajā krievu valodā viņš it kā sarunājas ar skatītāju, bet tam nedeklamē un nedeklamē.

Slava un tautas mīlestība atņem un pavada Pavelu Stepanoviču Močalovu kopš viņa debijas izrādes līdz pat tai skumjajai dienai, kad mākslinieks, viesizražu izoraukums Voronežā saukstējies, mirst pāragrā nāvē pašā spēkā pilnbriedā. Dzīlās sāpēs un žēlabās tūkstošiem maskaviēšu, viņa kvēli mīļotās dzimtās pilsētas ļauži, seko Močalova šķirstam, saprazdami, ka miris «neparasts, milzīgs talants, kādi gadā reti», kā izsakās Beļinskis. Taču dzīvē Močalovam nekad nav pieticis siltuma. Sarāģtināts personiskās dabas neveiksmēs, neapmierināts ar apkārtni, savās kaislībās nevaldāms, lielais aktieris nodzīvoja savu mūžu tā pašā bāismā traģisma caurastā, kas aptvēra viņa it kā granitā kaltos skatuves tēlus. Bet, mākslā atraišījies, izvērsdams sevi gruzdošo nemieru kā spēcīgs vulkāns kaistošas lavas straumes, Močalovs bija dedzīgs dzīves apliecinātājs, viņa parstie vārdi iekrita skatītāju sirdīs kā spoži stari, kas iegaismo ceļu uz nākotni. Krievzemes dēls, nelokāms savas dzimtenes patriots būdams, viņš prata uztvert un atklāt savas tautas domas un vēlējumus. Viņš bija pirmais, kas no Mazā teātra skatuves lika atskanēt Puškina vārdiem, ar savu brīnīģīgo balsi dziedādams «Melnā lakata» kompozīciju.

Loti raksturīgs ir uzraksts uz Močalova kapa: «Tad dūsi, neprātīgais Sekspira draugs...» Jā, Močalovs bija neprātīgs iepretim godīgajiem, mierīgajiem, orātīgajiem pilsoņiem, kas bīstas skatīties tālāk par savu deganālu un rūpējās tikai par savas sīkās savtības apmierināšanu. Viņš skatījās uz nākamību, kas tā gara acu priekšā tēlojās vēl nenoteiktās kontūrās, abstrakti teiksmaina, bet kurai kā visu cilvēka garīgo važi nokrātītājam viņš no visas sirds ticēja.

No Močalova un viņa sekotājiem iet mirdzošs tilts uz Staņislavski un Nemiroviču-Dančenko, šiem tikpat enerģiskajiem meklētājiem, kas tāpat «neprata mākslā melot», kā tas teikts par Pavelu Stepanoviču. Viņi saliedēja Ščepkina un Močalova tradīcijas, radot jauna tība teātri, reizē realistiski analītisku un izteiksmē kāpinātu, vispārīnātu. Lielā Oktobra socialistiskā revolūcija nojauc visus šķēršļus, lai Staņislavska un Nemiroviča-Dančenko dibinātais Dailes teātris līdz ar Močalova un Ščepkina Mazo teātri kļūtu par gluži jauna veida skatuves mākslas pamatlicējiem. Šajā mākslā — socialistiskā realisma skatuves mākslā pilnveidojies Močalova garīgais mantojums.

Makejevka ražotās caurules nosūta uz Kuibiševu

PIE VOLGAS LIELAJIEM CELTĒNIEM

CEĻA PIEZĪMES

A. TALCIS

1.

Pirms desmit gadiem, buržuāzijas laikos, pāris simtu kilometru uz vienu vai otru pusī pābraucot, Latvijā visur rēgojās priekšā robeži, stabi, bargi kontrolēri un muitnieki. Tagad cilvēks ar padomju pasi kabatā iesēžas līdmašīnā, vilciennā vai tvaikonī un brauc pa milzīgo Padomju zemi tik tālu, cik vien vajadzība. Un, ja vien pretī lielās krievu tautas vaļodu, visur tu jūtīes kā mājās.

Maskava tobrīd gatavojās sanemt II Miera konferences dalībniekus. Jau kādu nedēļu pirms šīs konferences sanāšanas vilcienu pasažieru parastās sarnas bija par mieru un jaunajām, grandiozajām ceļtnēm uz Voigas, Dņepras un Turkmenijā.

Kad iebrāuc Maskavā, namus klāja bieza migla, apdomīgi virzījās spožajās ielās trolejbusi un automašīnas. Bet miljonu pilsētas pazemē nekādas miglas nespēja ierobežot metro vilcienu trauksmīgo, drošo skrējēnu. Pa šiem trim gadiem, kopš pēdējoreiz biju Maskavā, uzceltas jaunas metro līnijas ar jaunām brīnīģīgām stacijām, kas katra sevī ietver augstākos tehnikas, arhitektūras un mākslas sasniegumus. Slidošās kāpnes mirdzēdamas nes nemitīģi lejup vai augšup lauzi straumes, ik minūti cits aiz cits pīestāj un aiztrauc spožumā zībošās vagonu rindas.

Kādu lepnomu un pašapzinu izjūt ikviens padomju cilvēks, solojot pa mūsu socialistiskās Dzimtenes galvaspilsēta Maskavas ielām!

Krievu tauta, vezdama sev līdz brālīģās tautas, kopā ar tām izcīnot vēsturiskas uzvaras kauju laukos, tautas saimniecības jaunūzbūvē un kultūras laukā, stāv ne vien padomju tautu, bet visas cilvēces priekšgalā kā brīvības, labklājības, nesēja, kā miera sargātāja visā pasaulē. Maskava šodien ir visas pasaules darbalauzu cerība.

Nujorkā neesmu bijis, tomēr no ap-rakstos lasītā, no uzņēmumos un kino filmās redzētā rodas priekšstats par šo pilsētu. Es redzu milzīgas dzelzceļa kastes pacelamies debesīs un aprijam cilvēkus līdz ar viņu radošajiem sapņiem. Varu iedomāties tur dzīvojošo cilvēku izmisīgo dziļanos pēc laimes, kaut kādu bezjēdzīgu trauksmi pēc dolara, drausmos kontrastus starp nabago un bagāto, Tur valda «dzūngļu likums», — cilvēki cits cits samīn, sabrauc, noslepkavo, aplaupa, un jo kāds ievērojamāks, bagātāks, jo vairāk asiņu tam gul uz sirdsapzinās. Vēl to pazīstam no Džeka Londona, O'Henrija, Draizera un citu progresīvo rakstnieku romanēm un

stāstiem. Nujorka ir moderna Bābele, tā tuvojas savam neizbēgamajam norietam, — pašā amerikāni ienist Nujorku, to nevar mīlēt arī citi.

Maskavā ikviens cilvēks jūtas kā sev tuvā un dārgā pasaulē. Katrs padomju cilvēks apzinās, ka mūsu zemē ir vieta, kas allaž uzklausa tautas balsi jo tur dzīvo labākie mūsu zemes laudis, tur dzīvo visu mīļotais Staļins, kura mūža rūpes ir tautas laime un labklājība.

Te ir košas, brīnumolatas ielas. Tajās dažkārt vienā naktī atplaukst zaļās alejas, kur tās nekad agrāk nav

bijušas. Te pacelas ērtas, acij un sirdij tikamas skolas, muzeji, bibliotēkas, kultūras pilis, dzīvojamās un sabiedriskās ēkas. Tagad Maskava, debesīs slēnas divdesmit un pāri bar trīsdesmit stāvu nami. Tie ar savu arhitektūru iekļaujas tuvākās apkārtnes un kopējā Maskavas ainavā. Milzu ceļtnē pie Maskavas upes saskaņīgi pārdina Kremla tornu un apkārtnē namu ansambli. Tā pat sakāms par citām jauceltnēm, bet brīnīģīgā Universitātes pils Lenina kalnos lieliski noslēdz šī ceļtniecības posma anavu. Vecā un jaunā krievu arhitektūra un padomju arhitektūra mērtieģīģi sa-cenšās savā starpā skaistuma un va-

renības zinā, viena otru papildinādama, viena otru izceldama.

Es biju Bulgārijas tautas demokrātiskās republikas izstādē Maskavā, Gorkija vārdā nosauktajā Kultūras un atpūtas parkā. Dīvos lielos paviljonos tur bija apskatāmi Bulgārijas rūpniecības un lauksaimniecības ražojumi, mākslas un literatūras sasniegumu paraugi. Izstādē spilgti raksturo Padomju Savienības un Bulgārijas ciešo sadarbību, nesatricināmo draudzību.

Tretjakova galerijā redzēju Kīnas tautas republikas mākslas izstādi, — un atkal tautu vadoni Lenins un Staļins tur stāvēja blakām Kīnas tautas vadonim Mao Cze-dunam. Kīnas tauta reizē ar to apliecinājusi savas ciešās saites ar padomju tautu, un var droši teikt, ka mūsu divi simti miljoniem komunisma ceļtnieku pievienojušies jaunī simti miljoni, kas, bargās cīņās nokratījuši bagātīnieku un pasaules imperialistu jūgu, iet pretī saulainajai nākotnei, pretī komunismam.

Bulgārijas izstādē mani īpaši saistīja literatūras nodala. Starp Puškina un Lermontova, Gorkija, Solochova, Fadejeva, Panovas, Maļceva un Gullā, Andersena-Nekses un Hovarda Fasta grāmatām redzēju Vila Lāča un Annas Sakses darbus. Vila Lāča romans «Zvejnieka dēls» bulgāriski saucās «Sint ribarja», Annas Sakses — «Pret kalnu» — «Ustrem». Tikai pateicoties padomju vārdā, pateicoties lielās krievu tautas krāsnajai valodai, arī latviešu literatūra kļuvusi pazīstama daudzām tautām visā pasaulē.

Stāvēju rindā pie iepriekšējās bilešu pārdošanas kases, gatavodamies ceļā uz Gorkiju. Man priekšā stāvēja inženieris, kas, acis neatraudams, lasīja. Pametis acis uz grāmatas vāku, pazīna Andreja Upiņa «Zaļās zemes» tulkojumu. Nevarēju nociesties neapjautāģies, kā viņam patīk šī grāmata.

(Turpinājums 4. lappusē)

KAIMIŅOS GŪTIE IESPAIDI UZ PLAŠA CEĻA

Sakarā ar Baltijas padomju republiku — Latvijas, Latvijas un Igaunijas — nodibināšanas 10 gadadienu, padomju sabiedrība plaši vērtējusi trīs gaviļnieču sasniegumus visās saimniecības un kultūras dzīves nozarēs.

V. VALDMANIS.
nopeniem bagāts mākslas darbinieks

domes vēsturisko sesiju ar lūgumu uzņemt Padomju Lietuvu brālīgo padomju tautu saimē. Si gaišā, realistiski spēcīgi veidotā glezna tā atšķiras no autora izstādītajām agrāk radītajām gleznām (kurās dominē impresionisma maniere), ka rodas iautājums, vai tās gleznojis viens un tas pats mākslinieks. Lidzīgu nārvērtību piedzīvojis arī A. Gudaitis, kas kopā ar L. Kalinasa radijūs uztverē realistisku, kolorītā svaižu gleznu «Viesos die cūkkopes S. Vitkenes».

Izstādē valdzināja Kaunas mākslinieka V. Dilka glezna «Kolchoza dibināšana», kurā sasniegtā iespaidīga figuru personifikācija un viņu iekšējo pārdzīvojumu spilgts izteikums. Tādu pašu iespaidu guvu no L. Merzaļiška gleznas «Lietuviešu divīzija Orlas ceļos», kura pauz Padomju Armijas cīņtāju spēku un uzvaras apziņu.

Izcilus darbus snieguši arī Lietuvju grafiķi. Te jāmin jaunais mākslinieks V. Galdikas (ilustrācijas-kokgrēbumi «Poema par Stalīnu»), māksliniece V. Šleivite, kura savos sīžetos attēlo Lietuvas darba lauku grūto dzīvi buržuaziskās iekārtas apstākļos. Grafiķi lietuvju mākslā vadošā vieta, bet arī tajā visnotaļ vēl nav pārvarētas formalisma ietekmes.

Lietuvju skulptori vairāk nekā mēs strādā materialā — bronza, granīta, kaut gan izstādes pašī labākā darbi bija veidoti gipsi. Vispirms gribu minēt skulptoru N. Petruļisu un B. Višņauskas dziļi emocionālo darbu «Komunaru noāušana» — pieminēta metu 1926. gadā lietuvju buržuazisko nacionalistu noslepkavotajiem Lietuvas revolucionāriem. Izcilus panākums tēlniecībā guvis un gūst talantīgais skulptors J. Mikenas, kuram pirmajam no Padomju Baltijas māksliniekiem piešķirta Stalīna premija. Izstādē redzama viņa skulptūra — pieminēta mēts Padomju Savienības Varonei Marītei Melnikai. Pazīstamā lietuvju skulpturas vecmeistara P. Rimšas dairradē blakus realistiskiem priemurēm ir arī formalistiski, pat mistiski veidojumi, kurus pelnīti kritizē.

Vispārējs iespajds, kādu guvu no Lietuvas tēlotājas mākslas, bija tāds, ka jau vistuvākajā laikā gaidāms krass pagrieziens, kurā, atbrivojoties no kaitīgām formalisma paliekām, lietuvieši biedri droši nostāties uz socialistiskā realisma ceļa.

Viesojoties Padomju Igaunijā, mēs piedalījāmies Igaunijas Padomju mākslinieku savienības VI plenumā, kurā iztirzāja arī viņu jubilejas izstādes darbus. Mākslinieku kolektīva saliedētības, tematikas studiju un atrisinājumu ziņā igauņu mākslinieki ir krietni mums priekšā. Vini jo sekmīgi risina mākslas meistarības, mākslas darbu nobeigtības problēmas, viņu darbība ar organizatoriskā ziņā nostādīta uz veselīgiem pamatiem. To apliecina arī Igaunijas mākslinieku jubilejas izstāde, kura ir vienabalaināka, izrtēcīgāka, salīdzinot ar jubilejas izstādēm Rīzā un Vīlnā.

Igauniem pirmā vietā ir grafika, kuru tagad rūpnīca izlaiž vismodernākās automašīnās — gan smagās, gan vieglās. Arī pilsētu mēs rūpnīcas uzceļa paši strādnieki. Tai ir skaisti vairākstāvu (pat 8 stāvu) nami, pašai savās skolās, kultūras pils, kino telpas, bibliotēka, to šķērso tīras, asfaltētas ielas un ietves, visur koki, puku dārzī, košuma krūmi. Daudzi izcili padomju specialisti izauzusi rūpnīcās skolās un praktiskajai darbī.

Uzzinājis, ka Gorkijas dramaturģi uzved Raina «Pūt, vējiņi», nolēmu šē uzskatīties līdz nākamajai izrādei. Pēc Rīgas prakses, kur teatru ne sevišķi apmeklēti, par ieejas biļeti daudz ko nebēdāju. Bet kat dienu pirms izrādes gāju pēc biļetes, pie kases stāvēja neliels cilvēku pulciņš. No viņu domīgajām seimām jau redzēju, ka esmu pārēķinājis. Kāds virsnieks, atgriezies no lodzina, sacīja:

— Atkal nokavēts! Varēju taču atnākt vakar...

— Viņš izskatījās tik sarūgtināts, apbēdināts, it kā būtu kaut ko sevišķi dārgu pazaudējis.

Paredzēdams grūtības, tūlī iesāku ar to, ka esmu ieradies no Padomju Latvijas.

— Vienu vai divas biļetes? — kasiere jautāja.

— Vienu.

— Tā — jūsu laime, vienu man nesen atteica. Pirmajā balkonā, pašā centrā...

Teatris bija izpārdots — sevišķi daudz jaunatnes. Skatītāji jau ar pirmo ainu uzņēma izrādē atsauču un aktieru tuvēja viņus savā varā līdz pašām tās beigām. Smieklī mijās ar asarām, bet pēdējā cēlienā daudz sieviešu kārtas skatītāju raudāja gausi. Zēl vienīgi ka teatris nav spējis dot pareizu izrādes kolorītu: nav pareizi darinātu kostīmu.

«Kur tu teici, gailīti manu» dejo kā kādu reviju. Gatnās plīkšķina garu garu stepju gāna pātāgu, Daugavas ainavas dziļumā redz zilus augstus kalnus.

— Bet laudis cēla un mācījās. Un

nārstāv izcili meistari. Īpaši no mākslinieku vidējās paaudzes. Ar savām autolitoģrafijām izceļas Evals Okass. Viena stādarbi «M. I. Kalinins sarunājas ar marksistiskā pulcīna dalībniekiem Tallinā 1901. gadā». «V. Kingiseps» — students Pēterburgā», ilustrācija grāmatā valdzina ar domu un ideju skaidrību, izteiksmes realitiskumu. Grafiķis Alo Hoīdre grāmatu ilustrācijās un autolitoģrafijās sasniegjis lielu meistarību. Kopā ar māksliniekiem O. Kančilaski un R. Sagritsu viņš radījis brīnišķīgas ilustrācijas igauņu tautas eposam «Kalevipoegs».

Apsveicama parādība Padomju Igaunijā ir tā, ka mākslinieki strādā pie grafiskiem portretiem. Tā Eduards Einmans sniedzis virkni socialistiskā darba pirmindnieku-stacionovnieku portretu, Aleksandrs Mildebergs — kultūras darbinieku, Stalīna premijas laureātu portretu. Aino Bah-Limande — partijas darbinieku, veco bolševiku portretu. Kokgrēbji Esko Leps un Richards Kaljo snieguši spilgtas grafiskas dabas skatu un žanra kompozīcijas, Pauls Luchteins PSRS himnas un Igaunijas PSR himnas tekstu grafiskā ierāmējumā meistariski saliedējis ornamentālo materiālu ar tematiskām, sīžētiski pieskaņotām miniatūrām.

Glezniecībā igauņi plaši praktizē mākslinieku darbu kolektīvā — brigādē. Tā radīts krietns skaits izstādes iespaidīgāko gleznu: «Igaunijas PSR augošā rūpnīcība» (A. Hoīdre, P. Aaviks un L. Miko), «Pirmā Maija demonstrācija sagatavošana 1922. gadā» (V. Loiks un V. Vialī) «Māiloupu apvienošana kolchozā» (E. Okass un P. Sagritss), «Traktoristu izaicināšana uz socialistisko sacensību» (R. Treumans un V. Karruss) un citas. Igaunu biedri atzīst, ka darbs brigādēs dod vislabākos panākumus, tikai tās organizējošie jāvēro mākslinieku dairrades īpatnības. Mechaniski radītas brigādes neattaisnojas. Mākslinieki ar dažādiem jaunrades panēmieniem, strādājot pie kopējas gleznas, nevis atbalsta viens otru, bet traucē.

Virkni labu darbu radījuši igauņu skulptori — Aleksandrs Kaaziks, Alberts Eekels, Arsenijs Mēlders, Juhans Raudzens, G. Pommers, F. Sannemans un A. Vomms.

Izcili aktīvi periodiskajos izdevumos un dienas presē darbojas igauņu mākslinieki karikatūristi: Jaans Jensens, Feliks Randels, Levs Samoilovs, Romulus Tiituss, tāpat plakatu mākslinieki H. Vitsurs, A. Pilars, S. Skooss u. c. Īpatnējs tēlotājas mākslas darbs ir Valli Bosatkinas-Lemberas darinātā daudzkrāsainā mozaika — panno oeras un baleta teatru «Estonia» tēpām.

Sarunās ar biedriem Igaunijā, un Lietuvju izvirzījās nodoms par tēlotājas mākslas izstāžu savstarpēju apmaiņu un vēl ciešāku sadarbību praktisko un teoretisko jautājumu atrisināšanā.

Iespaidi, ko guvu Lietuvā un Igaunijā ļauj secināt, ka visu triju Baltijas padomju republiku tēlotāju mākslinieku iesaistīšanās socialistiskajā sacensībā veicinās mūsu radošā darba tālāku ideisku kļoņinājumu un dairrades meistarības uzplaukumu.

Pirms trīsdesmit trim gadiem dibinādami pirmo socialistisko valsti pasaulē, kā vienu no galvenajiem šīs valsts stūrakmeņiem cilvēces gaitē ģeniji Leņins un Stalīns lika padomju tautu nesestrīcīnāmo draudzību. Sajos gados padomju tautu brālība izturējusi visbargākos pārbaudījumus, nostiprinājusies un nobriedusi šais pārbaudījumos. Pēc Iljiča nāves viņa darba dīzā turpinātāja lolota, tā pamatoti tiek saukta par tautu stālīnisko draudzību. Lūk, jau trešdaļu gadsimta šis nekad agrāk vēsturē nebijusais daudz naciju brālības paraugs iedvesmo visu darba cilvēci.

Savā personīgajā dzīvē, savā ikdienas darbā mēs, padomju ļaudis, iepazīstam un izjūtam šīs draudzības rezultātus, ievācam dīzās brālības augļus. Tie jo īpaši jūtami jauno padomju republiku dzīvē. Kā rūpīga māte, kas sevišķu gādību veltī jaunākajiem bērniem, mūsu Padomju Dzimtene rūpējas par tiem, kas padomju tautu saimē ienākuši vēlāk par citiem.

Atcerēsimies, ar kādu viesmīlību pirms trim gadiem Maskava sagaidīja pirmās latviešu teatra viesizrādes. Cik draudzīgi un silti Maskavas skatītāji uzņēma šo latviešu teatra mākslas skatu, kaut arī tā notika maskaviešiem svešā valodā. Ar to tādū pašu lielisku, isti maskavisku viesmīlību dīzā galvaspilsēta mazliet vēlāk uzņēma latviešu rakstniekus un dzejniekus, kas bija šeit sabraukuši literatūras dekādā. Bet šīs pirmās satikšanās bija tikai sākums.

Jau latviešu literatūras dekādas dienās maskaviešu uzmanību, līdz ar daudzām citām grāmatām, saistīja teļcāmi izdotais Jāņa Raiņa darbs «Pūt, vējiņi» Nikolaja Asejeva tulkojumā. Pagāja gads un maskavieši šo lielisku, dziļi dzejisko sacerējumu ieraudzīja iemiesoto skatuves tēlos vienā no vecākajiem padomju teatriem — Maskavas Dramas teatru. Maskavas skatītājs, kas pazīstams ar augsti attīstītu gauri un stingrām prasībām, no visas sirds iemīlēja šo skaisto dramu — dziesmu.

Sinīs dienās bija izdevība vērot parastu, kārtēju «Pūt, vējiņi» izrādī Maskavas Dramas teatru. Skatītāju vidū bija galvenokārt jaunatne. Jau ar pirmajām orķestra un kora atskanotās priekšspēles taktīm, kad zāli pārlidoja lirkās dziesmas «Pūt, vējiņi» sirsnīgā melodija, Jāņa Raiņa patiesi tautiskā daiļdarba pievilcība pārņēma skatītājus savā varā. Sašprindzināta uzmanība neatslāba līdz pašam dramatisma un kaisles bagātījam finalam.

Teatra radošā kolektīva galvenais nopenis bijis tas, ka dzejiskajā stāstā par divu cilvēku milu tas pratis sakatīt un parādīt sociālās nevienlīdzības traģediju. Teatris atradis spļētas satiriskas krāsas sociālās netaisnības atmaskošānai. Tieši te meklējama «Pūt, vējiņi» Maskavas inscenējuma lielā idejiski audzinošā nozīme.

Latviešu literatūras dekādas laikā PSRS Padomju rakstnieku savienībā apsprieda latviešu rakstnieku darbus visos žanos. Dramaturģijas novadā īpašu uzmanību saistīja Arvida Griģuļa luga «Māls un porcelāns». Nepagāja ilgs laiks, kad maskavieši ierau-

dāja inscenētu šo lugu, kas stāsta par socialistiskās apziņas atmodu cilvēkos, kuru prātus līdz tam bija neatlaidīgi pūļņusies saindēt izkurtējusi buržuaziskā morāle.

Grīģuļa lugā notikumi norisinās īsi pēc Latvijas atbrivošanas no fašistiskajiem iebrucējiem Galvenie varoņi ir kādas rūpnīcas strādnieki, meistari, intelligēnce. Luga uzrakstīta psiholoģiskas drammas plānā. Arī Elīnas Zālītes luga «Vārds sievietēm» Istenībā ir tā pati tema — socialistiskās apziņas augšana, bet tās darbība norit mūsu dienās un tās varoņi, līdztekus intelligēnces pārstāvjiem, ir latviešu kolchoznieki. Turklāt Zālītes luga ir spilgti izteikta komēdija.

Arī šo lugu, kuru pavīsam nesen — pagājušajā vasarā — uzveda Maskavas Dramas un komēdijas teatris, maskavieši uzņēma visai atzīnīgi. Laikraksts «Sovetskoje Iskustvo» par šo inscenējumu rakstīja:

«Elīnas Zālītes lugā daudz tiešuma, humora, bet galvenais — tā padomju Istenības dzīves izjūtas piesātināta. Autore nemākslīgi un patiesīgi stāsta par jaunu jūtu tapšanu padomju cilvēkos, par šī jaunā sekmīgo cīņu pret atmiršos, savu laiku nodzīvojušo. Šai apstākļi meklējams cēlonis lugas «Vārds sievietēm» uzveduma panākumiem Rīgā, uz Latvijas Dramas teatra skatuves. Tieši tādēļ ar tādū interesi uzvedumu skata arī maskavieši Dramas un komēdijas teatru.»

Analizējot un novērtējot atsevišķu tēlotāju spēli, režisūras, dekoratora darbu un pārējos izrādes elementus, laikraksts atzīmē, ka luga «Vārds sievietēm», tieši tā, idejiski mākslinieciskās vērtības dēļ, ir kļuvusi par etapa inscenējumu teatra dzīvē. Raksts noslēdzas šādiem vārdiem:

«Vārds sievietēm» paver Maskavas Dramas un komēdijas teatru jaunus ceļus. Teatris pirmais Maskavā parādījis lugu, kas bez šaubām ienāks daudzū citu, īpaši periferijas, kolektīvu repertuārā.»

Tādas pašas domas ir arī citai galvaspilsētas avīzei «Večernaja Moskva», kas recenziju par «Vārds sievietēm» inscenējumu publicējusi pagājušā mēneši. Avīze augsti novērtē šo dramaturģes darbu:

«Elīna Zālīte plaši pazīstama kā dzejniece un dramaturģe. Smalkās novērošanas spējas un prasme pareizi novērtēt socialistiskajā Latvijā norīsošos jaunrades procesus ļāvuši autorei radīt dzīves Istenībā atbilstos un idejiski piesātinātu darbu.»

Maskavas preses atsaucsmēs, prozams, ir ne tikai cildinājumi, bet arī autorei veltīta draudzīga kritika. Taču visumā luga guvusi vienprātīgu pozitīvu novērtējumu.

Patiesām latviešu literatūra nevar zēloties, ka galvaspilsētas teatru tai veltītu maz uzmanības. Pēc «Pūt, vējiņi», «Māls un porcelāns», «Vārds sievietēm» uzvedumiem Maskavā pašlaik top vēl viens latviešu autora darba inscenējums.

Popularitate, ko visā valstī iekarojis Viļa Lāča romāns «Vētra», tā augstā idejiskā vērtība radījuši pamatotu interesi arī teatros. Maskavas Centralais transporta teatris izveidojis savu romāna Istenībā romāna pirmās grāmatas) dramatisējumu un tagad enerģiski gatavojas tā sceniskajai iemiesošānai. Saskaņā ar inscenētāja V. Goldfelda nodomu, «Vētra» jāparādās uz skatuves kā plašam episkam audeklam, kā savijojošam dramatiskam stāstam par labākajiem latviešu intelligēnces pārstāvjiem — Žuburu, Prāmnīku, Māru Vīldi — kas meklē un katrs savā veidā atrod izeju no tās strupeļa, kurā viņus bija novedusi buržuaziskā fašistiskās diktatūras drūmā Istenība. Šo izeju viņi atrod tādēļ, ka viņus rūpīgi atbalsta un virza bolševiku partija, ko dramatisējumā pārstāv Sīēnieka tēls.

Tai pašā laikā dramatisējumā parādīta vesela galerija arī satirisko ulmanisko «valdoņu» pretīgās bandas personāžu, kas bija sevi iedomājusies par Latvijas saimniekiem. Un kaut arī uz skatuves nepārādās nevienš no tiem, kas patiesībā rausta aiz diedziņiem šīs nožēlojamās marionetes, tomēr no okeana viņas puses izstiepās alkatīgā roka samānāma pilnīgi reālī.

«Vētras» uzvedumā teatris iesaistījis savus labākos spēkus. Māras Vīldes lomū gatavo no kino filmas «Iznīcībai nolēmu savzvērstība» labi pazīstamā aktrīse, Stālīna premijas laureate Skopina, pērkamā ulmaniskā ministra Nīkura lomā uzstāsies Stālīna premijas laureats Chochrjakovs, kurš filmā «Varenais spēks» nupat spoži notēlojis Miļaguņu. Teļcāmas ir māksliniece Varpēča dekorāciju skices Uz teatra skatuves redzēsim dažādas vietas Rīgā, vasarnīcu Jūrmalā, Kīšezera krastmalā, istabu pils tornī. Teatris rūpīgi atveido visas sadzīves un apstākļu detaļas, izmantojot šim nolūkam no Rīgas atvestus keramikas, izšuvumu paraugus utt.

«Vētras» pirmizrādī maskavieši skatījis jau šinī mēnesī. Visai īsā laikā tas būs pēc skaita ceturtās latviešu lugas uzvedums Maskavā.

Tā līdz ar visu tautu uz plaša atzīstības un plauksmes ceļa uznāk arī latviešu padomju māksla.

(Turpinājums nākamajā numurā)

V. Grīģors

PIE VOLGAS LIELAJIEM CELTNIEKIEM

— Spēcīgi raksta, — atbildēja biedrs, tūlī atkal iekremdējās acīs grāmatā.

Maskava ir tā, kas saista visas progresīvās cilvēces ievēribu. Maskava pavērusi visām tautām lielo, plašo lugu uz pilnvērtīgu dzīvi, uz tautu sadarbību, uz neapveramām komunisma perspektīvām. Tā ierosina cilvēku prātu uz labiem darbiem, ielūsmina sirdi ilgojties pēc visa skaistākā un labākā. Mazais te kļūst liels, lielais — dižens, bet diženais — vienkāršs un saprotams, kā viss, kas ģeniais un tautisks.

2.

Ātrvilciens, glūzi jauns, kur viss vēl smaržoja pēc svaigas krāsas, ienesa mani Gorkijā. Pulkstenī rādīja agri rīta stundu. Bet ceļa biedrs, vecs vīrdotājs Aleksejs Michailovičs Muratovs, sacīja:

— Ja jums pēc Maskavas laika, tad pagrieziet stundu uz priekšu, pie mums saultie lec ātrāk.

Ātri vien atradu vietējo Rakstnieku savienības nodalu un iekārtojos viesnīcā.

No istabas loga atvērās lielisks skats uz Volgu un Pārvolgu. Lejā, kāda kilometra dziļumā (varbūt pat vairāk), rāmi plūst lielā krievu upē.

Pa Volgu un Oku nepārtraukti peld precu un pasažieru tvaikonī, kuri, milzu lielāivas, motornieki, kokmateriālu plosti un dažnēdādi transporta līdzekļi. Nepārtraukta mašīnu un materiālu straume dodas mīļveidīgi gan virzienā uz Maskavu, gan Astrachānu. Stundām var nosēdēt pie loga un skatīties lieliskajā ainavā. Tumsai iestājojies, atmirzē neskatīdamas un guntības — mirdzošā zvaigzņu tūra, un tā paceļ acīs uz debesīm, tad istās zvaigznes šķiet neizteiksmīgi bālas, un vienīgi Rieteklis izceļas kaut cik košāk — zemu zemu, gandrīz vai ar roku aizsniedzams.

TILTS UZ CILVĒCES LAIMI

Daudzām paudzēm socialisms bija teorija, sapnis. Socialisma pretinieki «pierādīja», ka tāda jauna iekārta nevar eksistēt, — jo nevar pastāvēt kārtība bez policijas, rūpnīca bez ierakstnieka un muiža bez muiznieka. Kad tomēr Krievijā bolševiki gāza veco satrunējušo policistu, fabrikantu un muiznieku iekārta, socialisma ienaidnieki apgalvoja, ka tas ir... pārpratums, kurš drīz noskaidrosies. Socialisti — rakstīja vieni — sastrīdēsies sieviešu jautājuma dēļ. Socialisms izjuks — vēstīja citi — jo katra tauta runā savā valodā. Socialisms sabruks — pravietoja trešie — jo strādās tikai čaklie un apzinīgi. Iedzīmtais slinkums radīs jaunus ekspluatatorus. Tā runāja mūsu ienaidnieki, cilvēka ienaidnieki.

Bet pagāja mēneši, gadi, desmit gadi, trīdesmit trīs gadi, un socialisms ne tikai pastāv, bet iegājis simtu miljonu cilvēku dzīvē kā neatņemama dzīves sastāvdaļa, iegājis daudz simtu miljonu cilvēku apziņā kā šīs apziņas neatņemama sastāvdaļa. Šodien pasaulē vairs nevar iznākt neviena avīze, nepieņemīnīgu socialisms, šodien pasaulē nav tāda cilvēka, kas nezina, kas ir socialisms, kas ir komunisms, jo socialisms un komunisms jau ceļ trešdaļu cilvēces.

Milzīga pārmaiņa mūsu planetai atnesusi gadi, kas pagājuši kopā «Auroras» lielgabalu dārdiem. Sis milzu pārmaiņas cilvēces dzīvē nav notikušas mierīgā, gludā, netraucētā ceļā. Nē! Jaunais sev lauzis ceļu niknā cīņā, pārvarot veco spēku neatlaidīgo, izmisīgo pretošanos.

Imperialistiskā reakcija pūlas pārņest cīņu militārā arenā. Tas nav izdevies. Demokrātijas nometne ir pietiekoši stipra, lai nosargātu mieru un savaldītu kara provokatorus. Starptautiskā miera kustība, kuras priekšgalā nostājas Padomju Savienība, tautas demokrātijas valstis, un visu valstu komunistiskās partijas, paralīzē imperialistu pūles izraisīt jaunu pasaules karu. Nespedāmi ievirzīt nometņu cīņu kara slīdēs, imperialisti to ir zaudējuši arī visās citās cīņās sferās.

Ekonomiskā Padomju Savienība un tautas demokrātijas valstis šogad atstījušas tādus tempus, kas vēl nav pieredzēti. Milzīgais rūpniecības potenciāls, kāds ir mūsu Dzīmtenei, gada laikā pieaudzis par vienu ceturtdaļu! «Ik četrus gadus pasaulē ienāk viena Padomju Savienība!» — rakstīja itāļu laikraksts «Paesa». Jā, ienāk. Turklāt ienāk visā socialīstiskajā pasaulē, ne tikai Padomju Savienībā vien. Kopš otra pasaules kara beigām katra miera diena «stiprinā» ir tikai mūs vien, bet visu 800 miljonu lielo demokrātijas nometni. Mūsu ir daudz, saka padomju cilvēki, mēs nesam vieni. Ar mums ir uzticami un stipri draugi. Socialā «klīmata maiņa», ko it visur iezvana brīvā darba uzvara, paātrinājusi tautas demokrātijas valstu saimniecisko izaugsmi. Čehoslovakijas un Polijas koordinētās rūpniecības kopjauku šodien vairs pārspēj tikai divas kapitalistiskās valstis: ASV un Anglija. Ar mums kopā aug Ķīna, aug Vācijas demokrātiskā republika. Jau pagājušajā gadā demokrātijas un socialisma nometnes ekonomiskais potenciāls par 107% pārsniedza 1940. gada līmeni. Tas bija bez Ķīnas, bez VDR. Šogad mēs visi esam aizgājuši ievērojamu posmu uz priekšu, un vairs nav tālu tā diena, par kuru biedrs Staļins teica, ka tad «mūsu Dzīmtene būs garantēta pret visām jaunajām».

Šogad sākam būvēt ceļus, kam nav līdzīgu pasaulē. Jaunās hidrostaicijas uz Volgas būs lielākās pasaulē. Jaunais Turkmēnijas kanāls — garākais pasaulē. Apūdeņotās teritorijas lielums vienkārši fantastisks — tas līdzinās divām Anglijām! Pie tam tie nav tālas nākotnes sapņi. Pieci — septiņi gadi, — teikts valdības lēmumos.

Kāds pretstats demokrātijas un socialisma nometnes straujajai, mērķtiecīgajai attīstībai šogad bijusi chaotiskā, drudzainu bumu un histerisku depresiju pavadītā ekonomiskā degradācija kapitāla valstīs, kur valda ekonomisko krīžu, bezdarba un masu izputēšanas likumi!

Meklējami glābini no krīzes, imperialisti visās cerības lika uz bruņošanās politiku, aizmirstot, ka pat vistrakākais bruņošanās drudzis, kas pavadā saimnieciskās dzīves militarizāciju, nevar ilg laiku aizkavēt krīzes iestāšanos. Sašaurinot masu pirkspēju (ar nodokļiem, cenu celšanu, algas pazemināšanu), tas rada vienīgi priekšnosacījumus neizbēgamas krīzes ilgstošam raksturam.

Turklāt jāņem vērā, ka neliela atdzīvināšanās ASV bruņošanās rūpniecībā iet roku rokā ar saimnieciskā sabrukuma, bezdarba, masu posta strauju pieaugumu visā maršalīzētajā Eiropā, kura, no viena kara neatīrģusi, jau iestrēģusi ar jauna kara sagatavošanu saistītās, vēl lielākās ekonomiskās grūtībās.

Vai amerikāņu imperialisti saprot, ka zaudē sacensībā ar mums? Bez šaubām. Taču pat tie no viņiem, kuri vēl nesēn tiecēja ASV ekonomikas uzvarai,

tagad vienīgo glābīņu redz... atombombā. Es domāju te Vollesu. Viņš apgalvo, ka sapratis, ka «krievi ir agresīvi un Trumens — miernīlīgs». Faktiski Volless ir pārliecinājies, cik stipri mēs esam savā miermīlībā un ka visa ASV tehnika nespēj tikt līdz padomju perspektīvām Kad Volless nobijās no nākotnes, viņš atklāti pārgāja pagātnes ērnu nometnē. Viņa renegātisms ir labākais pierādījums imperialisma vājumam.

Protams, cīņa starp mums un viņiem rit ne tikai ekonomiskā laukā. Tā ir aptvērusi visas ideoloģijas sferas. Te imperialisti pūlas pārliecināt tautas, ka karš neizbēgams, ka karš ir vajadzīgs.

Panākumi? Tādu nav Ir grūti pārliecināt simtus miljonus par kara neizbēgamību, ja 99% no viņiem karu negrib. Centieni pierakstīt karam metafizisku cēloni lemti neveiksmei. Otrais pasaules karš pārāk skaidri atseida tautām, ka agresijas pamatā ir monopolistu varas un naudas kāre. Kas var gribēt karu? Tikai tie, kam tas izdevīgs. Tikai ieroču fabrikanti, tērauda un naftas magnāti, atombumbu un reaktīvo lidmašīnu uzņēmumu akciju īpašnieki. Cik tādu ir? Tūkstošis, desmit tūkstoši, simt tūkstoši — ne vairāk. Viņi var uzpirkt diplomatus, ierādņus, ģenerāļus, žurnālistus. Viņi nevar uzpirkt tautas. Šī gada 11. septembrī amerikāņu žurnāls «Times» rakstīja:

«Komunisms Francijā ir tikpat stiprs, cik pirms divi gadiem, lūk, kāpēc amerikāņu ģenerāļu aprēķinos Francija joprojām ir nezināms lielums.» Vērtīga atzišanās! Tā rāda, ka visas amerikāņu intrigas pret komunistiem, terors un represijas pret brīvības cīnītājiem, simtiem miljoniem dolaru, ko iztērē jauna kara propagandā Rietumeiropā, nav spējuši pārvest Franciju amerikāņu ģenerāļiem «zināmā» lielumā. 15 miljoni franču parakstījuši Stokholmas Uzsaikumu. Tas ir vairāk nekā 60% no Francijas pieaugušajiem iedzīvotājiem. Vai tiešām šis skaitlis nav noskaidrojis amerikāņu militaristiem Francijas patieso lielumu?

Mūsu priekšā itāļu reakcijas orgāns «Giornale d'Italia», kāda itāļu fašistiskā pulkveža atklāta vēstule: «Aizliegt kompārtiju vai pasludināt to ārpus likuma, — raksta viņš, — nav ietejā no stāvokļa, par cik valstī ir ap trīsarpus miljonu komunistu vai sarkāno, kuri neizkusis kā sniegs saulē. Bet tas nozīmē, ka kara gadījumā mums komandētās karaspēka daļas vairākums kaut kur pie Itālijas austrumrobežām gaidīs tikai pirmo izdevību, lai šautu man mugurā un pievienotos bolševikiem, kamēr citi tā pašā laikā domās tikai par to, kā ātrāk izklist. Es nesmu glēvulis, bet tādos apstākļos acīm redzami karot nav iespējams.»

Bet šie apstākļi pastāv, un tos grozīt nav izdevies ne amerikāņu karakuģiem, kuru lielgabalu stobri vērti pret Itālijas pilsētu strādnieku kvartāliem, ne pāvesta enciklikām, kas miera piekritējiem sola elles mokas, ne amerikāņu dolaru miljoniem, ko tērē sabiedriskās domas apstrādāšanai. 16 miljoni parakstu zem Stokholmas Uzsaikuma — tāda ir Itālijas tautas atbilde imperialistiskajiem kara kurinātājiem!

Atceros, kad sāka parakstīt Stokholmas Uzsaikumu, amerikāņu prese to dēvēja par komunistu skaitīšanu. Tagad viņi redz, ka tā nav vienas partijas locekļu registrācija, bet gan visu valstu, visu uzskatu, visu ticību un pārliecību cilvēku zvērests.

Tiesa, šie cilvēki zvēr uzticību mīram, kura karogu vienmēr visaugstāk turējuši komunisti. Tas nozīmē, protams, ka visi miera draugi ir komunisti. Bet tas nozīmē, ka viņi tic komunistiem, iet ar viņiem kopīgā cīņā par mieru. Tas nozīmē, ka masas netic imperialistiem, kad viņi sola mieru, un netic viņiem, kad tie draud ar neizbēgamu karu! Bet tieši šis melu konglomerāts ir ASV ideoloģiskā kara galvenais ierocis. Sis ierocis izrādījies bezspēcīgs.

Šodien amerikāņu imperialisti grozījuši savu propagandas līniju. Viņi tagad apgalvo, ka paraksti, lai cik daudzi, neizšķir miera likteni, ka visi šie paraksti nesverot tik daudz, cik viens «lidojošais cietoksnis». Imperialisti te acīm redzot aizmirst, ka karu nevis «cietokšņi», bet cilvēki. Un tie ir cilvēki, kuri parakstījuši Uzsaikumu, kas ir katra vienkārša, godīga cilvēka zvērests un visas cilvēces zvērests aizsprostot ceļu karam.

Imperialistu diplomāti mēri pēc sava mēra. Ja Plevens vai Moks Vašingtonā paraksta kārtējo paktu Francijas tautas vārdā, viņi skaita dolarus un ar nepatīku domā, kāda būs viņu atgriešanās Parīzē. Stokholmas Uzsaikumu nav parakstījuši pērkamie diplomāti. To parakstīja un ielām, dzīvokļos, šachtās, rūpnīcās, skolās, universitātēs, teatros, sādžās, uz kuģiem, karaspēka

daļās, visur, visās valstīs un visā pasaulē. Ar Moka, Bevinu un Sforca parakstiem Eiropas tautas nerēķinās. Viņas vienkārši saka: mēs nekarosim! Bet ar Eiropas tautu parakstiem jāreķinās ne tikai Bevinam, Mokam, Sforcam, tie laupa miegu arī Ačesonam un Trumenam.

Izgāzušies ekonomiskā sacensībā, cietuši pilnīgu neveiksmi ideoloģiskās cīņas frontē, imperialisti no kara sagatavošanas šogad pārgāja uz tiešu agresiju. Viņi neapšaubāmi cerēja, ka ar karu Korejā ne tikai iegūs sev izdevīgu placdarmu pret PSRS un Ķīnu, bet arī pierādīs savas kara doktrīnas — «ASV aviācija izšķir visu!» — pareizību, iebiedēs Azijas tautas un dos nopietnu triecienu demokrātijas un miera nometnei. Uzskatot karu Korejā, amerikāņu imperialisti lielās, ka korejieši metīsies bēgt, tikko parādīsies ASV armijas uniformas. Iznāca tomēr otrādi. Amerikāņi metās bēgt, tikko saskārās ar Korejas tautas armiju. Tikai koncentrējot desmitkārtīgu pārspēku, amerikāņiem izdevās pavirzīties uz priekšu. Tomēr Korejas tautas pretspārs nemazinās. Korejas ziemeļos sākušās aktīvas kaujas pret amerikāņu agresoriem. Šais kaujās interventi cieš milzīgus zaudējumus. Lielīgās kļaidas par ASV drīzo uzvaru Korejā amerikāņu presē aplūkušas. To vietā tur skan trauksme un bažas. Dēkaipi, kas akli palāvās uz savu militāro pārspēku un pārvērtēja gan savus panākumus, gan savus spēkus, sāk saprast, ka bez artilērijas un aviācijas likumiem eksistēt vēl tādi faktori kā taisnīgais kara raksturs, morāli politiska vienība, patriotisms, kas visi piemīt Korejas tautas armijai un lielā mērā nosaka tās pārkumu par imperialistisko laupītāju un slepkavu armiju. Viegla, efektīga zibepkara vietā amerikāņu imperialisti Korejā dabūjuši smagu, zaudējumiem un pārsteigumiem bagātu karu, kas agresoriem draud ar aizvien nopietnākām sakāvēm.

Santažiņi no Vašingtonas domāja Korejā iebiedēt Aziju, visu pasauli. Viņi panākusi pretējo: apspiestajām un atkarīgajām zemēm Koreja kļuvis par atbrīvošanas kustības simbolu.

Liesmo cīņa pret kolonizatoriem Vjetnamā Pāri kalniem nes sarkanos brīvības karogus uz Tibetu. Palīgā Korejas varoniem dodas tūkstošiem Ķīnas tautas dēlu. Pirms trīs gadiem, kad amerikāņu imperialistu apbrūnotais un vadītais gomindaniešu karaspēks laužās uz Janānu un Charbinu, Padomju Savienība aicināja, lai amerikāņi izbeigtu intervenci Ķīnā un lauti nodibināt Ķīnā mieru. Padomju Savienības aicinājums neatrada dardīgas ausis Vašingtonā. Rezultātā divus gadus vēlāk gomindaniešu un amerikāņu reakciju iztrieca no Ķīnas, kur nodibinājās tauta. vara.

Tagad, kad amerikāņu interventi un līnīmaniešu bandas laužas uz Korejas ziemeļiem, Padomju Savienība neatlaidīgi prasa izvest no Korejas ārzemju karaspēku, nokārtot Korejas jautājumu miera ceļā, bez ārvalstu iejaukšanās.

Būtu vērts amerikāņu valdošām aprindām pārdomāt PSRS prasību — šo neseno vēstures mācību gaismā! Smieklīgi skan dažu ASV laikrakstu apgalvojumi, ka Padomju Savienības centieni nodibināt Korejā mieru liecinot par... PSRS vājumā.

Būtu laiks amerikāņu imperialistiem saprast, ka mūsu tautas miermīlība balstās uz mūsu neuzvaramā spēka, ka padomju tauta šodien aizstāvēt sevi, aizstāvēt savas Dzīmtenes intereses, ja būs vajadzīgs — arī ar ieročiem rokās.

Lielās Oktobra revolūcijas ideju apgarotas, cīņai par mieru un brīvību ceļas miljonu masas rietumos un austrumos. Tās balstās uz demokrātisko valstu vareno bloku, kas šodien apvieno 800 miljonus cilvēku. Demokrātijas un socialisma nometnes nemitīgā augšana un nostiprināšanās ir spilgts apliecinājums Oktobra ideju neuzvaramajam spēkam.

Pirms 32 gadiem, runājot par Oktobra revolūcijas vispasaules nozīmi, biedrs Staļins norādīja, ka Oktobra apvērsums «pārmeta tiltu starp socialīstiskajiem Rietumiem un verdzinātajiem Austrumiem, uzejot jaunu pret pasaules imperialismu vērstu fronti, sākot ar Rietumu proletariētiem, pāri Krievijas revolūcijai līdz apspiestajām Austrumu tautām.» Revolūcijas tilts, par kuru toreiz runāja lielais Staļins, viņa gudrajā vadībā ir izaudzis par grandiozu spēku, kas jau aptver cilvēces trešo daļu. So tiltu ceļ un veido tālāk simtiem miljoniem cilvēku Padomju zemē un tautas demokrātijas valstīs.

Tas ir tilts uz visas cilvēces laimi un brīvību.

So tiltu iedragāt neizdosies nekādiem cilvēces naidniekiem.

M. Vinters

Tautas demokrātijas zemēs

Tēlotājas mākslas izstāde Budapeštā

Ungarijā nesēn atklāta tēlotājas mākslas izstāde. Šī izstāde — pirmā pēc fašistiskās okupācijas gadiem, vispusīgi apliecina unģaru gleznotāju un skulptoru panākumus tautas demokrātijas apstākļos. Ungaru mākslinieku savienības vadītā specialā sagatavošanās komisija vairāk nekā 12 republikas pilsētās, apmeklēja mākslinieku studijas un darbnīcas, kur palīdzēja ar padomjiem un biedrisku kritiku.

Virkne gleznu, — S. Eka «Pie Donavas 1945 gadā» un «Atbrīvošana», Z. Benedeka «Ungaru — padomju draudzība» un «Ko es redzēju Padomju Savienībā». S. Morica «Padomju kombināta montāža», pauž unģaru tautas pateicības jūtas atbrīvotājiem Padomju Armijai, dziļo interesi par varenās socialistiskās lielvalsts sasniegumiem saimniecības un kultūras dzīvē. Vairāki unģaru gleznotāji — portretisti savos labākajos darbos atveidojuši visas pasaules darba ļaužu vadonu V. I. Leņina un J. V. Staļina tēlus, unģaru tautas vadona M. Rakoši tēlu. Puse izstādīto darbu atspoguļo unģaru tautas varonību socialisma celt-

niecībā un tautas varas nostiprināšanā. Tādi darbi kā I. Kuna «Tilta cēlējais», D. Papa «Stachanoviēšu sardze rūpnīcās kalvē», A. Doža Farkaša «Tēraudlējējs» un Z. Kšfaluda Stroba «Murnieki» patiesīgi atspoguļo unģaru dzīves šodien.

Izstādes labākajiem darbiem piešķirtas Michaja Munkači goda premijas, kuras saņēma Aladaru Farkašs par J. V. Staļina skulpturālu portretu, Bertalans Pors par gleznu «Pirmā ražošanas kooperācijas kongresa deleģātu pieņemšana parlamentā», Anna Gašpar Feledina par gleznu «Sieviete — konduktors», Laslo Feledhāzi par gleznu «Stachanoviēti» un citi mākslinieki.

Mākslas kritiķi īpaši atzīmē pazīstamā unģaru gleznotāja Zene Benedeka izstādītos darbus, no kuriem glezna «Ko es redzēju Padomju Savienībā» arī premēta. Z. Benedeks, kura daļradē agrāk dominēja formalistiskās tendences, pēdējos gados no tām atbrīvojies un patlaban ir viens no vispilnīgākajiem socialistiskā realisma metodes pārstāvjiem Ungarijā.

Franču filma «Cīņa par mieru»

Francijas miera aizstāvju komiteja Miera Premijas iegūšanai izvirzījusi franču progresīvo kino darbinieku radīto filmu «Cīņa par mieru». Šis aizraujošais kino dokuments atspoguļo I Vispasaules miera piekritēju kongresa gaitu Parīzē un Pragā pagājušā gada vasarā. Režisors Luīj Dakena vadībā filmas veidotāji nav fiksējuši tikai faktus un notikumus, kam sakars ar minēto kongresu, bet iespaidīgi parādījuši cīņu par mieru visā pasaulē.

Filmās kadri skatītājus iepazīstina ar visu zemju un visu tautu pārstāvjiem, kas dažādās zemeslodes malās nepātraukti cīnās pret demokrātijas ienaidniekiem un jauna kara kurinātājiem. Franču filma spilgti apliecina, ka miera aizstāvju rindaš strauji pieaug, ka lielā miera cīnītāja un visas progresīvās cilvēces drauga un skolotāja, ģenialā Staļina vadībā miērs uzvarēs karu.

Nākamajā nedēļā

Šodien un 13. novembrī Apgabala virsnieku namā Uzbekijas PSR tautas mākslinieces, Staļina premijas laureates Tamaras Hanumas koncerti. Programā PSRS tautu dziesmas un dejas. Sākums plkst. 20.30.

16. novembrī koncerta atkārtojums Stendē, 17. novembrī — Talsos, 18. novembrī — Dundagā, 19. novembrī — Ventspilī.

13. novembrī Latvijas Padomju mākslinieku savienībā gleznotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.

16. novembrī Latvijas Padomju rakstnieku savienībā jauno tulkotāju sekcijas sanāksme. Sākums plkst. 18.

Latvijas Padomju mākslinieku savienībā dekoratoru sekcijas sanāksme. Vēlams piedalīties arī pārējo sekciju dalībniekiem. Sākums plkst. 18.

«Zinātņu akadēmijas Fundamentālajā bibliotēkā, Komunālā ielā 4, publiskās priekšlasījumu vakars un izstāde par temu «Bibliografiskie avoti un bibliografiskais uzdevums ZA Fundamentālajā bibliotēkā». (Kā bibliotēka var palīdzēt lasītājiem). Referēs bibliotēkas darbinieki L. Ukste, V. Sadovņikova (krievu val.) un M. Jēkabsons. Sākums plkst. 19.

LVU aulā LPSR nopelniem bagātā mākslas darbinieka prof. N. Vanādziņa ģeģļu koncerts. Piedalās A. Pile un G. Brachmans. Programā J. S. Bachs. Sākums plkst. 21.

Konservatorijas zālē klavieru duetu vakars. Piedalās LPSR nopelniem bagātais mākslinieks H. Brauns un P. Pečerskis. Sākums plkst. 20.30.

14. un 15. novembrī Lietuvas PSR Valsts tautas dziesmu un deju ansambļa koncerti. Mākslinieciskais vadītājs Lietuvas PSR nopelniem bagātais mākslas darbinieks, Staļina premijas laureats J. Švedas. Baletmeistars Staļina premijas laureats J. Lingis, diriģents Staļina premijas laureats P. Stepulis. Sākums plkst. 20.30.

17. novembrī Mākslas darbinieku namā lekcija no cikla «Gatavosimies vēlēšanām» — «Tautas demokrātijas valstu konstitūcijas». Sākums plkst. 8.30.

15. novembrī Mākslas darbinieku nams rīko ekskursiju uz tēlnieka Zemdega darbnīcu. Sākums plkst. 15.

LVU aulā Operas un baleta teatra solistes Z. Heines - Vagneres koncerts. Pie klavierēm D. Hercbacha. Sākums plkst. 20.30.

Tukumā Valsts korā koncerts. Galvenais diriģents LPSR nopelniem bagātais mākslinieks J. Ozoliņš. 16. no-

18. novembrī Mākslas darbinieku namā Filharmonijas solistes L. Aboliņas radoša darba vakars. Pie klavierēm D. Hercbacha. Sākums plkst. 20.

